

Eğitim Teknolojisi Nedir? Öğretim Teknolojisinden Farkı

Eğitim teknolojisi nedir? AECT tanımı, alanın 1923'ten bugüne tarihi, öğretim teknolojisinden farkı, araştırma bulguları, eleştiriler ve Türkiye'de BÖTE.

Eğitim Teknolojileri

Eğitim Teknolojisi Nedir? Öğretim Teknolojisinden Farkı

bote.web.tr

BELGE BİLGİLERİ

Belge kodu	BT-050
Yazı no	50
Sürüm	1.0
Sürüm tarihi	28 Eylül 2026
İçerik izi	85E4 2306 40D8
Yayımlayan	bote.web.tr

GÜNCELLİK KONTROLÜ

Bu belgeyi kullanmadan veya paylaşmadan önce güncelliğinden emin olunuz. QR kodu okutun ya da adrese girin: elinizdeki sürümün güncel olup olmadığını ve sonradan düzeltilen bir hata bulunup bulunmadığını gösterir.

bote.web.tr/d/bt-050/1-0

Hatalar düzeltildikçe yeni sürüm yayımlanır; bütün değişiklikler sitede sürüm geçmişiyle listelenir.

Bu belge tamamen ücretsizdir. Size satmaya çalışanlara itibar etmeyiniz.

Güncelliği kontrol et

İÇİNDEKİLER

1. Eğitim teknolojisi nedir?	8. Türkiye'de eğitim teknolojisi ve BÖTE
2. Eğitim teknolojisi ile öğretim teknolojisi arasındaki fark	9. Öğretmenler ve öğretmen adayları için ne anlama gelir?
3. Kısa bir tarih: slayttan sistem yaklaşımına	10. Sonuç
4. Eğitim teknolojisi yalnız araç mı?	11. Özet
5. Alan neyi çalışır? 1967'den bugüne konular	12. Sık sorulan sorular
6. Araştırmalar ne söylüyor?	13. Kaynaklar
7. Eleştiriler ve sınırlılıklar	14. Atıf

"Eğitim teknolojisi" deyince çoğu kişinin aklına akıllı tahta, tablet ya da bir uygulama gelir. Oysa alanın kendi tanımında cihazlardan önce **süreçler** vardır: bir öğrenme deneyiminin nasıl tasarlanacağı, nasıl yönetileceği, nasıl uygulanıp değerlendirileceği. Bu yazı eğitim teknolojisinin ne olduğunu alanın en köklü meslek kuruluşunun tanımından başlayarak anlatıyor. Ardından tarihini, öğretim teknolojisinden farkını, araştırmaların ne bulduğunu, alana yöneltilen eleştirileri ve Türkiye'deki karşılığını ele alıyor. Alanın Türkiye'deki lisans programı için [BÖTE nedir?](#) yazısına bakabilirsiniz.

Eğitim teknolojisi nedir?

Eğitim teknolojisinin en çok başvurulan tanımı, 1923'ten beri alanın meslek kuruluşu olan AECT'ye (Association for Educational Communications and Technology) aittir. Derneğin 2023'te bir görev gücüyle güncellediği tanıma göre eğitim teknolojisi, **bilgiyi ilerletmek, öğrenmeyi ve performansı iyileştirmek ve öğrenenleri güçlendirmek** için kuramın, araştırmanın ve uygulamaların etik biçimde incelenmesi ve uygulanmasıdır. Bu amaçlara öğrenme deneyimlerinin ve ortamlarının uygun süreç ve kaynaklarla stratejik olarak tasarlanması, yönetilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi yoluyla ulaşılır. ^[1]

Tanımı üç parçaya ayırmak işe yarar:

1. **Ne için?** Bilgiyi ilerletmek, öğrenmeyi ve performansı iyileştirmek, öğrenenleri güçlendirmek. Teknoloji kendi başına bir amaç değildir.
2. **Nasıl?** Tasarım, yönetim, uygulama ve değerlendirme. Bunlar birer araç değil, birer iştir.
3. **Neyle?** Uygun süreçler ve kaynaklar. Kaynak bir video, bir çalışma kâğıdı ya da bir öğrenme yönetim sistemi olabilir; süreç ise bunların hangi sırayla, kim için ve hangi ölçütle kullanılacağıdır.

Tanımın başındaki "etik" sözcüğü de süs değildir. Tanım, işin kendisini etik bir inceleme ve uygulama olarak tarif eder. ^[1] Öğrenci verisinin toplanması, erişilebilirlik ve kimin teknolojiye ulaşabildiği gibi sorular bu yüzden alanın dışında değil, içinde durur.

Bu tanıma göre öğretmenin bir dersi hedeflerden başlayarak planlaması, uygun etkinliği seçmesi ve sonunda öğrenmenin gerçekleşip gerçekleşmediğini ölçmesi de eğitim teknolojisidir. Tasarım sürecinin adım adım nasıl yürüdüğü için [ADDIE modeli](#) yazısına, öğretmenin teknoloji, pedagoji ve alan bilgisini nasıl birleştirdiği için [TPACK modeli](#) yazısına bakabilirsiniz.

Eğitim teknolojisi ile öğretim teknolojisi arasındaki fark

İki terim gündelik kullanımda çoğu zaman birbirinin yerine geçer. Aradaki fark, tanımların kapsamı karşılaştırılınca görünür. AECT'nin tarihçesine göre derneğin 1994'teki tanımı **öğretim teknolojisi** tanımlıyordu ve öğretim tasarımı sürecini merkeze koyuyordu.^[2] 2008 tanımı ise terimi **eğitim teknolojisi** olarak değiştirdi ve alanı uygun teknolojik süreç ve kaynakları oluşturarak, kullanarak ve yöneterek öğrenmeyi kolaylaştırmaya ve performansı iyileştirmeye yönelik çalışma ve etik uygulama olarak tanımladı.^[3] 2023 tanımı ise **eğitim teknolojisi** terimini kullanır ve amaçlarını öğrenme ve performansın iyileştirilmesinin yanında bilginin iletilmesi ve öğrenenlerin güçlendirilmesi olarak sayar; nesnesi de yalnız öğretim değil, öğrenme deneyimleri ve ortamlarıdır.^[1]

Bu yüzden şöyle bir ayırım yapılabilir:

	Eğitim teknolojisi	Öğretim teknolojisi
Kapsam	Öğrenme ve performansın tamamı	Planlı öğretim süreçleri
Odak	Öğrenme ortamları, bilgi üretimi, öğreneni güçlendirme	Ders ve programın tasarımı ve uygulanması
AECT'deki izi	2023 tanımı	1994 tanımı

Ayırım, bir üst küme ile alt küme arasındaki ilişkiye benzer: her öğretim teknolojisi çalışması bir eğitim teknolojisi çalışmasıdır, ama tersi her zaman doğru değildir. Örneğin bir üniversitenin öğrenme yönetim sistemini seçmesi ve yönetmesi eğitim teknolojisinin konusudur, ama tek bir dersin tasarımı değildir.

Türkiye'deki kurumsal adlar da iki terimi birlikte taşır. Lisans programının adı Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği'dir. YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde ise hem "Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi" hem de "Eğitim Teknolojisi" alanlarında tez yazılır. Bu iki alandaki 2013-2018 tezlerini inceleyen bir çalışma, iki alanı tek bir çözümlemede birleştirmiştir.^[4] Bu da iki terimin pratikte aynı araştırma topluluğuna işaret ettiğini gösterir.

Kısa bir tarih: slayttan sistem yaklaşımına

Alanın kurumsal tarihi 1923'te ABD'de başlar. O yıl Ulusal Eğitim Derneği (NEA) bünyesinde Görsel Öğretim Bölümü kuruldu; okul yöneticileri slayt ve film gibi yeni ortamların öğretimi iyileştirebileceğine ilgi duyuyordu.^[2] AECT'nin tarihçesi aynı yılın ilginç bir ayrıntısını da aktarır: mucit Thomas Edison, filmin yaklaşık yirmi yıl içinde kitabın yerini alarak başlıca öğretim aracı olacağı öngörüsünü 1923'te yineledi.^[2] Bu öngörü gerçekleşmedi ve alanın tarihinde benzerleri defalarca tekrarlandı.

Dönüm noktası 1960'ların sonudur. Derneğin odağı öğretmenlere ortam kullanmayı öğretmekten, kendi kendine öğretim sağlayan sistemler tasarlamaya kaydı. 1969-1970'teki yeniden yapılanmayla dernek AECT adını aldı. Tarihçe bu değişimi görsel-işitsel yönelimden **sistem yaklaşımına** doğru bir paradigma dönüşümü olarak anlatır. 1977 tanımı da eğitim teknolojisini sistematik bir problem çözme süreci olarak tarif etti.^[2]

Kişisel bilgisayar dönemi 1982'de başladı ve analog ortamlardan dijital ortamlara geçişi getirdi. 1994 tanımı ise öğretim tasarımı sürecini merkeze koyarak "süreç" odağının sürdüğünü gösterdi.^[2] Bir asırlık bu hikâyenin özü şudur: alanın adı araçlarla anılsa da tanımı giderek araçtan sürece, süreçten de öğrenme ortamının bütününe doğru genişledi.^{[2][1]}

Eğitim teknolojisi yalnız araç mı?

Tanım süreçleri öne çıkarsa da insanların zihnindeki eğitim teknolojisi imgesi çoğu zaman araçtır ve genellikle olumludur. BÖTE birinci sınıfındaki 53 öğretmen adayıyla yapılan bir metafor çalışmasında adaylar "teknoloji" için 118 metafor üretti. Bunların 103'ü olumlu, 7'si olumsuz, 8'i nötrdü.^[5] Sınıf öğretmenliği bölümündeki 153 öğretmen adayıyla yapılan bir başka çalışmada 102 farklı metafor çıktı. En kalabalık kategori "temel gereksinimin sembolü olarak eğitim teknolojisi" oldu ve en sık metaforlar su, güneş, kitap ve beyindi.^[6]

Bu sonuçlar iki yönden önemlidir. Birincisi, gelecekteki öğretmenler eğitim teknolojisini vazgeçilmez ve iyi bir şey olarak görüyor. Bu, alana ilgiyi besleyen bir tutumdur. İkincisi, bu olumlu imge tanımın uyardığı soruları geri plana itebilir: hangi amaç için, hangi yöntemle ve kimin için? Eğitim teknolojisini "su" ya da "güneş" gibi kendiliğinden iyi bir şey olarak görmek, aracın nerede işe yarayıp nerede yaramadığını sorgulamayı zorlaştırır.^{[6][1]}

Pratikte eğitim teknolojisinin konusu şu tür sorulardır: Bir kavramı öğretmek için animasyon mu, yoksa adım adım çözülmüş örnek mi daha iyi? Uzaktan bir derste öğrencinin dikkati nasıl korunur? Bir ölçme aracı gerçekten öğrenmeyi mi ölçüyor, yoksa ezberi mi? Bu soruların yanıtları için [çoklu ortam öğrenme ilkeleri](#) ve [uzaktan eğitim](#) yazıları iyi bir başlangıçtır.

Alan neyi çalışır? 1967'den bugüne konular

Alanın konuları da tanımıyla birlikte değişti. AECT'nin tarihçesi, 1967'de öğretmen yetiştirmedeki giriş düzeyi eğitim medyası derslerinde en çok işlenen konuları sıralar: materyallerin kullanımı ve seçimi, cihazların çalıştırılması, materyallerin değerlendirilmesi, fotoğraf dışı materyal üretimi, iletişim kuramı, eğitim medyasının tarihi ve felsefesi, ses üretimi, sistem yaklaşımı ve fotoğraf üretimi.^[2] Listenin büyük kısmı araç ve üretim becerisidir; sistem yaklaşımı ise listenin sonlarında, yeni bir konu olarak durur.

Bugünkü araştırma gündemi farklıdır. Töngel ve arkadaşlarının Türkiye'de 2013-2018 arasında yazılmış 206 tezi incelediği çalışmada en çok araştırılan medya web tabanlı öğrenme ortamlarıydı. Bu ortamlarla ilgili tezler daha çok ortaokul ve üniversite öğrencileriyle yapılırken, oyunlaştırma ve oyun uygulamalarıyla ilgili tezler daha çok ilkokul, ortaokul ve lise öğrencileriyle yapılmıştı.^[4] Medyayı konu alan tezlerde deneysel desen yaygınlığını korurken karma yöntem kullanan tezler artıyordu.^[4]

İki liste yan yana konunca alanın yolculuğu görünür: cihazı çalıştırmaktan öğrenme ortamını tasarlamaya, tek bir materyali üretmekten bir öğrenme sisteminin etkisini araştırmaya.^{[2][4]} Bugünkü konulardan bazıları için [öğrenme yönetim sistemi](#), [oyunlaştırma](#) ve [bilgi işlemsel düşünme](#) yazılarına bakabilirsiniz.

Araştırmalar ne söylüyor?

"Teknoloji öğrenmeyi artırır mı?" sorusunun en kapsamlı yanıtlarından biri, kırk yıllık araştırmayı birleştiren ikinci düzey bir meta-analizden gelir. Tamim ve arkadaşları, yüz yüze sınıflarda bilgisayar kullanımını teknoloji kullanmayan sınıflarla karşılaştıran 25 meta-analizi bir araya getirdi. Bu meta-analizler toplam 1.055 birincil çalışmayı kapsıyordu. Rastgele etkiler modeliyle ortalama etki büyüklüğü **0,35** bulundu ve sıfırdan anlamlı biçimde farklıydı.^[7] Araştırmacılar sonucu doğrulamak için 13 meta-analizden 574 bağımsız etki büyüklüğünü ayrıca çözümledi ve ortalama **0,33** buldu.^[7]

Bu büyüklük eğitim araştırmalarında küçük ile orta arası kabul edilir. Daha önemlisi, iki çözümlemede de dağılım heterojendi.^[7] Yani ortalamanın arkasında çok farklı sonuçlar vardır: bazı uygulamalar belirgin bir fark yaratırken bazıları hiç yaratmaz.

Türkiye için benzer bir soruyu Göksu ve Bolat sordu. 2005 ile Temmuz 2019 arasında yayımlanmış, Türkiye adresli ve kontrol gruplu 122 deneysel çalışmayı birleştirdiler. Toplam 10.011 kişilik örneklemden 144 etki büyüklüğü hesaplandı ve teknolojinin akademik başarıya genel etkisi **0,88** çıktı.^[8] Etki; öğrenme ortamının türüne, örneklem büyüklüğüne ve eğitim düzeyine göre anlamlı biçimde farklılaştı. Buna karşılık ortamın bir öğrenme kuramına dayandırılması ve dersin alanı anlamlı bir fark yaratmadı.^[8]

İki sonuç arasındaki fark dikkat çekicidir: Türkiye meta-analizindeki ortalama, uluslararası ikinci düzey meta-analizdeki iki buçuk katına yakındır.^{[7][8]} Bu fark, Türkiye'de teknolojinin daha etkili olduğı anlamına gelmek zorunda değildir. Etkinin örneklem büyüklüğüne göre anlamlı biçimde değışmesi, farkın bir kısmının araştırma deseniyle ilgili olabileceğini düşündürür.^[8] Bu tür karşılaştırmalarda sayıların hangi çalışmalardan ve hangi koşullarda üretildiğine bakmak gerekir.

Eleştiriler ve sınırlılıklar

Eğitim teknolojisine yöneltilen en etkili eleştiri Richard Clark'ın 1983 tarihli makalesidir. Clark, dönemin meta-analizlerini gözden geçirerek herhangi bir medyanın öğretimi iletmede kendi başına bir öğrenme yararı sağlamadığı sonucuna vardı.^[9] Ona göre bir medya lehine bulunan başarı ya da zaman kazançları, denetlenmemiş iki etkenle açıklanabilir: medyayla birlikte değışen **öğretim yöntemi** ve öğrencilerin yeni bir araca gösterdiği ilk ilgi olan **yenilik etkisi**.^[9] Bu görüşte medya, öğretimi taşıyan bir araçtır; öğrenmeyi taşıyan öğretimin kendisi belirler.

Robert Kozma 1994'te bu görüşe karşı çıktı. Makalesinin başlığı tartışmanın yönünü özetler: "Medya öğrenmeyi etkileyecek mi? Tartışmayı yeniden çerçevelemek."^[10] Clark aynı dergi sayısında verdiği yanıtın başlığıyla görüşünden geri adım atmadı: "Medya öğrenmeyi asla etkilemeyecek."^[11] Otuz yılı aşan bu tartışma kesin bir sonuca bağlanmadı. Ama öğretmen için pratik bir ders bıraktı: ilk soru "hangi araç?" değil, "hangi amaç ve hangi yöntem?" olmalıdır.

Tamim ve arkadaşlarının bulgusu da bu tartışmayla okunmalıdır. 0,35'lik ortalama teknolojinin işe yaradığını gösterir. Ancak bu çalışmalar çoğunlukla teknolojiyi, aynı zamanda yöntemi de değışen bir dersle karşılaştırır. Yani Clark'ın uyardığı karışıklık bu ortalamanın içinde de bulunabilir.^{[7][9]}

İkinci bir eleştiri hattı Neil Selwyn'den gelir. Selwyn, alan yazının teknolojinin öğrenme potansiyeline odaklanıp okuldaki gerçek kullanımı çoğı zaman görmezden geldiğini savunur. Ona göre teknoloji önceden belirlenmiş özellikleri olan bir nesne değil, toplumsal olarak kurulan ve pazarlık edilen bir şeydir. Araştırmalar kullanımın bağlamını ve arkasındaki çatışmaları çözümlemeli, demokrasi ve toplumsal adalet sorularıyla da ilgilenmelidir.^[12] Kimin cihaza ve bağlantıya ulaşabildiğı, kimin verisinin toplandığı ve teknoloji kararlarını kimin verdiği bu eleştirinin konularıdır.

Üçüncü sınırlılık tarihin kendisidir. Filmin yirmi yılda kitabın yerini alacağı öngörüsü gerçekleşmedi.^[2] Her yeni teknoloji benzer bir iyimserlikle geldi. Bu, yeni bir aracın eğitimi kendiliğinden dönüştüreceğı iddialarına karşı temkinli olmak için iyi bir gerekçedir.

Türkiye'de eğitim teknolojisi ve BÖTE

Türkiye'de alanın lisans düzeyindeki kurumsal karşılığı BÖTE bölümleridir. Bölümler, eğitim fakültelerinin 1998'de yeniden yapılandırılması sürecinde kuruldu.^[13] Çakır, Çebi ve Özcan, bölümü tanımlarken eğitim ve öğretim teknolojisi tanımlarını, öğretim sistemleri tasarımı ve alanı zamanla kapsayacak kadar genişleyen insan performans teknolojisi kavramını birlikte ele alır; makalenin başlığı bu yolculuğu okul müzesinden insan performans teknolojilerine uzanan bir serüven olarak özetler.^[14] Bölümün yapısı, dersleri ve öğrenci alımının bugünkü durumu için [BÖTE nedir?](#) ve [BÖTE öğrenci alımı ve geleceği](#) yazılarına bakabilirsiniz.

Lisansüstü araştırmalar alanın neyle meşgul olduğunu gösterir. 2013-2018 arasında iki bilim dalında yazılmış 206 yüksek lisans ve doktora tezini inceleyen Töngel ve arkadaşlarına göre en çok incelenen konular medya ve öğrenci değişkenleriydi. En çok araştırılan medya web tabanlı öğrenme ortamlarıydı. Karma yöntem kullanan tezler artış eğilimindeydi, tarama ve deneysel desenler ise yaygınlığını koruyordu.^[4] Tezlerde en sık katılımcı grubu üniversite öğrencileri, en sık örnekleme yolu da uygun örnekleme idi.^[4] Bu son bulgu, alandaki pek çok sonucun kolay ulaşılan gruplardan geldiğini ve genellenirken dikkat gerektirdiğini hatırlatır.

BÖTE mezunlarının öğretmen yetiştirmedeki rolüne dair ipuçları da var. Çebi ve Reisoğlu, 28 üniversiteden 30 öğretmen adayına Avrupa'nın DigComp çerçevesine dayanan 51 saatlik bir dijital yeterlik eğitimi verdi. Eğitimden önce bilgi ve veri okuryazarlığı dışındaki tüm alanlarda BÖTE öğretmen adayları diğer branşlardaki adaylardan anlamlı biçimde ileriye gidiyordu. Eğitimin sonunda ise birçok görüşte iki grup arasında fark kalmadı.^[15] Yani BÖTE adaylarının dijital yeterlikteki üstünlüğü gerçek, ama iyi tasarlanmış bir eğitimle diğer branşlara da aktarılabilir. Öğretmenlerin dijital yeterliğinin Avrupa'daki çerçevesi için [DigCompEdu](#) yazısına bakabilirsiniz. Öğrenciler tarafı için [Dijital okuryazarlık nedir?](#) yazısına bakabilirsiniz.

Öğretmenler ve öğretmen adayları için ne anlama gelir?

Tanım, tarih ve kanıt birlikte okunduğunda eğitim teknolojilerinden birkaç pratik ilke çıkar:

- **Önce hedef, sonra araç.** Tanıma göre teknoloji öğrenmeyi ve performansı iyileştirmek için vardır.^[1] Derse "hangi uygulamayı kullansam?" diye değil, "öğrenci dersin sonunda ne yapabilmeli?" diye başlamak gerekir.
- **Yöntemi değiştirdiğinizi fark edin.** Bir aracın getirdiği fark çoğu zaman onunla gelen yeni yöntemden kaynaklanır.^[9] İyi bir etkinlik, çoğu zaman araç değişse de işe yarar.
- **Yenilik etkisine güvenmeyin.** Yeni bir araca gösterilen ilk ilgi geçicidir.^[9] Bir dönemin sonunda da işe yarayıp yaramadığına bakın.
- **Ölçün.** Ortalama etki olumlu ama değişkendir.^[7] Kendi sınıfınızda öğrenmenin gerçekten arttığını gösteren küçük bir ölçme, genel bir iddiadan daha değerlidir.
- **Bağlamı ve erişimi düşünün.** Her öğrencinin cihaza ve bağlantıya aynı ölçüde ulaşamadığı bir sınıfta en iyi araç bile eşitsizliği büyütebilir.^[12]

Türkiye'deki büyük ölçekli örnekler bu ilkelerin sınırları test ettiği yerlerdir. Okullara donanım ve içerik götüren proje için [FATİH Projesi nedir?](#), salgın döneminde milyonlarca öğrenciye ulaşan platform için [EBA nedir?](#) yazılarına bakabilirsiniz.

Sonuç

Eğitim teknolojisi, adına rağmen bir cihaz listesi değil; öğrenme deneyimlerini ve ortamlarını amaca uygun biçimde tasarlama, yönetme, uygulama ve değerlendirme alanıdır.^[1] Bir asırlık tarihinde odak slayt ve filminden sistem yaklaşımına, oradan da öğrenme ortamının bütününe genişledi.^[2] Araştırmalar teknolojinin ortalamada olumlu ama değişken bir etkisi olduğunu gösterir.^{[7][8]} Eleştiriler ise bu etkinin büyük kısmının araçtan değil yöntemden geldiğini ve teknolojinin toplumsal bağlamıyla birlikte düşünülmesi gerektiğini hatırlatır.^{[9][12]} Öğretmen için sonuç basittir: iyi bir eğitim teknolojisi kararı, "hangi araç?" sorusundan önce "hangi amaç, hangi yöntem ve kimin için?" sorularını yanıtlar.

Özet

- Eğitim teknolojisi bir cihaz listesi değil, bir alandır. AECT'nin 2023 tanımına göre öğrenmeyi ve performansı iyileştirmek için öğrenme deneyimlerini ve ortamlarını uygun süreç ve kaynaklarla **tasarlamayı, yönetmeyi, uygulamayı ve değerlendirmeyi** kapsar.
- Alanın kurumsal tarihi **1923**'te ABD'de kurulan Görsel Öğretim Bölümü'ne dayanır. 1969-1970'te dernek AECT adını aldı ve odak **görsel-işitsel araçlardan sistem yaklaşımına** kayd; 1977 tanımı eğitim teknolojisini sistematik bir problem çözme süreci olarak tarif etti.
- Öğretim teknolojisi, bu geniş alanın planlı öğretim süreçlerine odaklanan kısmı olarak okunabilir: AECT'nin 1994 tanımı öğretim teknolojisini tanımlıyor ve **öğretim tasarımı sürecini** merkeze koyuyordu.
- Kanıt olumlu ama ölçülü: 40 yılı kapsayan 25 meta-analizin birleşiminde bilgisayar kullanımının başarıya ortalama etkisi **0,35** çıktı. Türkiye'deki 122 deneysel çalışmayı birleştiren meta-analizde bu değer **0,88**'dir; fark, yöntem ve yayın koşullarına dikkat etmeyi gerektirir.
- En güçlü eleştiri Clark'tan gelir: öğrenmeyi medya değil **öğretim yöntemi** belirler, medya yalnızca taşıyıcıdır. Kozma buna karşı çıktı; tartışma bugün de öğretmenin 'hangi araç?' yerine 'hangi yöntem, hangi amaç?' diye sormasının gerekçesidir.

Sık sorulan sorular

Eğitim teknolojisi nedir?

Eğitim teknolojisi, öğrenmeyi ve performansı iyileştirmek için kuram, araştırma ve uygulamalardan yararlanarak öğrenme deneyimlerini ve ortamlarını tasarlayan, yöneten, uygulayan ve değerlendiren bir alandır. Alanın en köklü meslek kuruluşu AECT'nin 2023 tanımı, bu işin etik biçimde yapılmasını ve öğrenenleri güçlendirmeyi de tanımın içine alır. Yani eğitim teknolojisi yalnız bilgisayar ya da akıllı tahta değil, bunların nasıl ve neden kullanılacağına dair bilgidir.

Eğitim teknolojisi ile öğretim teknolojisi arasındaki fark nedir?

İki terim sık sık birbirinin yerine kullanılır, ama kapsamaları farklı okunabilir. Eğitim teknolojisi öğrenme ve performansın iyileştirilmesini, bilgi üretimini ve öğrenme ortamlarının tamamını kapsayan geniş bir şemsiyedir. Öğretim teknolojisi ise planlı öğretim süreçlerine, yani bir dersin ya da eğitim programının tasarlanıp uygulanmasına odaklanır. AECT'nin 1994 tanımı öğretim teknolojisini tanımlıyor ve öğretim tasarımı sürecini merkeze koyuyordu; 2023 tanımı ise eğitim teknolojisi terimini kullanır.

Eğitim teknolojisi sadece bilgisayar kullanmak mı?

Hayır. AECT'nin tarihçesine göre alan 1920'lerde slayt ve filmle başladı, 1970'lerde görsel-işitsel araçlardan sistem yaklaşımına geçti ve 1977 tanımı eğitim teknolojisini sistematik bir problem çözme süreci olarak tarif etti. Bugünkü tanım da süreçleri ve kaynakları birlikte anar. Bir dersin hedefini, akışını ve ölçme yöntemini tasarlamak da eğitim teknolojisidir.

Eğitim teknolojisi öğrenmeyi artırır mı?

Ortalamada küçük ile orta arası olumlu bir etki bulunur. Kırk yıllık araştırmayı birleştiren ve 25 meta-analize dayanan çalışmada bilgisayar kullanan sınıfların başarıya etkisi 0,35 çıktı. Ancak sonuçlar çalışmadan çalışmaya büyük farklılık gösterir ve Clark'ın uyardığı gibi farkın önemli bir kısmı aracın kendisinden değil, onunla birlikte değişen öğretim yönteminden kaynaklanabilir.

Eğitim teknolojisinin amaçları nelerdir?

AECT'nin 2023 tanımı üç amaç sayar: bilgiyi iletirmek, öğrenmeyi ve performansı iyileştirmek ve öğrenenleri güçlendirmek. Bu amaçlara öğrenme deneyimlerinin ve ortamlarının stratejik tasarımı, yönetimi, uygulanması ve değerlendirilmesi yoluyla ulaşılır. Tanım bunun etik biçimde ve uygun süreç ve kaynaklarla yapılmasını şart koşar.

Eğitim teknolojisi hangi bölümde okunur?

Türkiye'de lisans düzeyinde karşılığı, eğitim fakültelerindeki Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği (BÖTE) programıdır; bölüm 1998'de eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılmasıyla kuruldu. Lisansüstünde YÖK tez veri tabanında hem Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi hem de Eğitim Teknolojisi bilim dallarında tez yazılır. Programın açık olduğu üniversiteler için YÖK Atlas'a bakılmalıdır.

Kaynaklar

- 1 Association for Educational Communications and Technology (AECT) (2023). *AECT definition for educational technology*. aect.org (2023 Tanım Görev Gücü).
- 2 Association for Educational Communications and Technology (AECT) (2026). *AECT: A brief history*. aect.org.
- 3 Januszewski, A. ve Molenda, M. (Ed.) (2008). *Educational technology: A definition with commentary*. Routledge (AECT için).
- 4 Töngel, E., Aydın, A., Kara, M. ve Çakır, R. (2020). "*Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri*" ve "*Eğitim Teknolojileri*" alanlarında yazılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin araştırma eğilimleri: 2013-2018 döneminin bir görüntüsü. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 39(1), 69-82.
- 5 Durukan, Ü. G., Hacıoğlu, Y. ve Dönmez Usta, N. (2016). *Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmeni adaylarının "teknoloji" hakkındaki metaforları*. Journal of Computer and Education Research, 4(7).
- 6 Kuru, E. ve Kuru, O. (2019). *Sınıf öğretmeni adaylarının eğitim teknolojisi kavramına ilişkin metaforik algıları*. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16(1), 257-278.
- 7 Tamim, R. M., Bernard, R. M., Borokhovski, E., Abrami, P. C. ve Schmid, R. F. (2011). *What forty years of research says about the impact of technology on learning*. Review of Educational Research, 81(1), 4-28.
- 8 Göksu, İ. ve Bolat, Y. İ. (2020). *Teknoloji kullanımı Türkiye'de öğrencilerin akademik başarılarını etkiliyor mu? Bir meta-analiz çalışması*. Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama, 10(1), 138-176.
- 9 Clark, R. E. (1983). *Reconsidering research on learning from media*. Review of Educational Research, 53(4), 445-459.

- 10 Kozma, R. B. (1994). Will media influence learning? Reframing the debate. Educational Technology Research and Development, 42(2), 7–19.
- 11 Clark, R. E. (1994). Media will never influence learning. Educational Technology Research and Development, 42(2), 21–29.
- 12 Selwyn, N. (2010). Looking beyond learning: Notes towards the critical study of educational technology. Journal of Computer Assisted Learning, 26(1), 65–73.
- 13 Yükseköğretim Kurulu (2007). Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007).
- 14 Çakır, H., Çebi, A. ve Özcan, S. (2013). BÖTE nedir? Nasıl tanımlanır? Okul müzesiyle başlayan serüvenden insan performans teknolojilerine uzanan yolculuk. Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama, 3(2), 102–111.
- 15 Çebi, A. ve Reisoğlu, İ. (2019). Öğretmen adaylarının dijital yeterliklerinin geliştirilmesine yönelik bir eğitim etkinliği: BÖTE ve diğer branşlardaki öğretmen adaylarının görüşleri. Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama, 9(2), 539–565.

Atıf

BÖTE Editör Ekibi. (2026, 27 Eylül). Eğitim teknolojisi nedir? Öğretim teknolojisinden farkı. *BÖTE Blog*.
<https://bote.web.tr/blog/egitim-teknolojisi-nedir>

Bu belge hakkında. Bu PDF, bote.web.tr'deki [Eğitim Teknolojisi Nedir? Öğretim Teknolojisinden Farkı](#) yazısının BT-050 kodlu belgesinin 1.0 sürümüdür.

Sürüm geçmişi ve değişiklikler: bote.web.tr/d/bt-050. Güncel sürümü ve bütün yazıların PDF'lerini bote.web.tr/pdf adresinde bulabilirsiniz. Elinizdeki dosyanın bizim yayımladığımız sürümle birebir aynı olup olmadığını bote.web.tr/d adresinde denetleyebilirsiniz; dosya cihazınızdan dışarı gönderilmez.

© 2026 bote.web.tr · Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi

PDF merkezi

BÖTE bölümü, eğitim fakültesi ve öğretmenlik üzerine ücretsiz, kaynaklı yazılar. Bu belgenin güncel hâli ve çok daha fazlası sitede.

Blog yazıları

Eğitim teknolojileri, kuramlar ve öğretmenlik

bote.web.tr/blog

PDF merkezi

Güncel PDF'ler, sürüm geçmişi ve doğrulama

bote.web.tr/pdf

BÖTE hakkında

Bölümün tarihi, amacı ve fakültedeki yeri

bote.web.tr/about

Müfredat

Dört yıllık ders programı ve dersler

bote.web.tr/curriculum

Mezunlar ve meslek

Mezunların çalıştığı alanlar ve unvanlar

bote.web.tr/graduation

Belge doğrulama

PDF'inizin güncel ve özgün olduğunu denetleyin

bote.web.tr/d

Üniversite topluluklarını, etkinlikleri ve şirketleri tek uygulamada buluşturan ücretsiz kampüs platformu.

- **Dijital portföy**
Katıldığınız etkinlikleri ve sertifikalarını uniconnectly.com/@kullaniciadi adresinde herkese açık sergile
- **Sertifikalar**
Platformda verilen sertifikalar doğrulanmış işaretli, edu.tr e-postan onaylı
- **Topluluklar ve etkinlikler**
Üniversitelerdeki toplulukları ve takvimi tek ekranda gör, başvuru etkinliklere katıl
- **Doğrulanabilir katılım**
QR ile giriş yaptığınız etkinlikler portföyünde doğrulanmış listelenir
- **Anlık fırsatlar**
Staj, iş ve burs duyuruları akışına düşer
- **Üye kartı indirimleri**
Takip ettiğiniz toplulukların anlaşmalı işletme indirimlerinden yararlan

Ücretsiz keşfet

QR kodu okutun ya da uniconnectly.com adresine girin.

Diğer yapımlarımız

UniConnectly gibi bunlar da bizim yapımlarımız. Bu belgeyi ücretsiz sunuyoruz; yapımlarımızı keşfetmeniz ve çevrenizle paylaşmanız, bu çalışmalarını sürdürmemiz için en büyük destektir.

ahmetcelen.com.tr

Üniversite ve kamu sınavlarına ücretsiz matematik: konu anlatımları ve PDF'leri, çıkmış sorular ve sınav geri sayımları.

ahmetcelen.com.tr

Hayvanseverlerin sosyal medyası ve veteriner akıllı klinik yönetim uygulaması.

veterito.com